

15 Ιουνίου, 1990

(ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, Δ/στές)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΑ ΔΕΣΠΟΤΗΣ,

Εφεσείων,

v.

ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ,

Εφεσίβλητης.

(Ποινική Έφεση Αρ. 5230).

5 Αξιοπιστία μαρτύρων — Διαπίστωση αντιφάσεων μεταξύ μαρτύρων, ενώ στην πραγματικότητα δεν υπήρχαν αντιφάσεις — Εσφαλμένη καθοδήγηση, που καθιστά τρωτό το εύρημα για την αξιοπιστία — Υιοθέτηση της σχετικής αρχής από την απόφαση Χριστοφόρου ν. Αστυνομίας (1990) 2 Α.Α.Δ. 250.

10 Ποινική Δικονομία — Έφεση — Επανεκδίκαση υποθέσεως — Πότε διατάσσεται — Αν η καταδίκη ακυρώνεται λόγω εσφαλμένης καθοδήγησης και υπήρχε μαρτυρία, που με σωστή καθοδήγηση θα μπορούσε να οδηγήσει σε καταδίκη, η θέση για επανεκδίκαση είναι ισχυρή — Το Ανώτατο Δικαστήριο ζυγίζει το συμφέρον του κατηγορουμένου από την μια πλευρά και το συμφέρον του δημοσίου για αποτελεσματική εφαρμογή του νόμου από την άλλη πλευρά.

15 Ο Εφεσείων καταδικάσθηκε για απρεπή συμπεριφορά. Ο πρωτόδικος Δικαστής είχε απορρίψει προηγουμένως την εκδοχή τριών μαρτύρων υπερασπίσεως, θεωρήσας, χωρίς τεκμηρίωση, ότι η μαρτυρία των ήταν "ενορχηστρωμένη" και διαπιστώσας αδικαιολόγητα ότι μεταξύ της μαρτυρίας των και της μαρτυρίας αστυνομικού μάρτυρα κατηγορίας υπήρχε αντίφαση.

20 Επειδή το εύρημα για την αξιοπιστία των τριών μαρτύρων διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο στην καταδίκη, το Ανώτατο Δικαστήριο την ακύρωσε, κατ' εφαρμογήν της αρχής, που προκύπτει από το πρώτο πιο πάνω περιληπτικό σημείωμα. Το Ανώτατο Δικαστήριο, όμως, ενόψει της αρχής, που προκύπτει από το δεύτερο πιο πάνω περιληπτικό σημείωμα διάταξε, ενόψει της υπάρχουσας μαρτυρίας, επανεκδίκαση της υπόθεσης.

25

*Η έφεση επιτρέπεται.
Διαταγή επανεκδίκασης.*

Αναφερόμενες αποφάσεις:

Χριστοφόρου ν. Αστυνομίας (1990) 2 Α.Α.Δ. 250,

Pierides v. The Republic (1971) 2 C.L.R. 263,

Ekdodiki Eteria Kosmos Press Ltd and Another v. The Police (1984)
2 C.L.R. 121,

5

Ττουλιάς ν. Δημοκρατίας (1989) 2 Α.Α.Δ. 258,

Γενικός Εισαγγελέας ν. Χριστοδούλου (1990) 2 Α.Α.Δ. 133,

Charalambous v. The Republic (1985) 2 C.L.R. 97.

Έφεση εναντίον Καταδίκης.

10

Έφεση εναντίον της καταδίκης από τον Ιωάννη Κώστα Δεσπότη ο οποίος βρέθηκε ένοχος στις 18 Νοεμβρίου, 1989, από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού (Αριθμός Ποινικής Υπόθεσης 25075/89) στην κατηγορία απρεπούς συμπεριφοράς κατά παράβαση του άρθρου 188 (δ) του Ποινικού Κώδικα, Κεφ. 154, και καταδικάστηκε από τον Αν. Επαρχιακό Δικαστή Ν. Νικολάου να πληρώσει £55.- πρόστιμο και £22.50 έξοδα.

15

Γ. Καλαντζής, για τον εφεσείοντα.

Π. Κληρίδης, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας
και Κ. Ανδρέου (κα), για τους εφεσίβλητους.

20

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Μ. Πικής.

Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΠΙΚΗΣ: Ο Ιωάννης Δεσπότης εφεσιβάλλει την καταδίκη του από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού για απρεπή συμπεριφορά (Άρθρο 188 (δ) - Κεφ. 154) για ένα κυρίως λόγο: τα ακροσφαλή ευρήματα του δικαστηρίου ως προς την αξιοπιστία των τριών μαρτύρων της υπεράσπισης. Και εφόσον η αξιοπιστία τους κρίθηκε σε αλληλουχία με εκείνη του κατηγορουμένου και την εκδοχή που πρόβαλε στο δικαστήριο, καθίσταται τρωτό, έγινε εισήγηση, το σύνολο των ευρημάτων ως προς τα διαδραμα-

25

30

δραματισθέντα κατά τη συνάντηση του εφεσείοντα και του παραπονουμένου (Νίκου Χαραλάμπους) στις 15/5/89.

Την ημέρα εκείνη συναντήθηκαν, ο εφεσείων και ο παραπονουμένος, σε καφενείο του χωριού Χανδριά. Σύμφωνα με την εκδοχή του παραπονουμένου ο εφεσείων συμπεριφέρθηκε απρεπώς στην παρουσία και επήκοο των οκτώ ή δέκα άλλων θαμώνων του καφενείου, προβαίνοντας με τρόπο προκλητικό σε υβριστικές δηλώσεις για τη σύζυγό του με υπονοούμενα για την ηθική της υπόσταση. Πριν εγκαταλείψει τον τόπο του επεισοδίου ο παραπονουμένος έκαμε κατάλογο των ονομάτων των παρευρισκομένων τον οποίο παρέδωσε στον αστυφύλακα Παναγιώτου στον οποίο κατάγγειλε την υπόθεση. Ο κατάλογος σκοπούσε, όπως είναι φανερό, στην παροχή ευχέρειας στις αστυνομικές αρχές να συλλέξουν μαρτυρία και από τρίτους για τα όσα είχαν συμβεί στο καφενείο. Στην αντεξέταση ο παραπονουμένος κατονόμασε μερικούς από τους θαμώνες του καφενείου μεταξύ των οποίων οι Ανδρέας Παπαΐωακείμ και Κώστας Χριστοδούλου, οι δυο από τους τρεις μάρτυρες της υπεράσπισης. Ο τρίτος ο Σάββας Μιχαήλ δεν ήταν μεταξύ των κατονομασθέντων, εκτός αν υποτεθεί ότι είναι το ίδιο πρόσωπο με το Σάββα Μ. Αθανασίου, υπόθεση η οποία δεν τεκμηριώνεται από τη μαρτυρία. Επισημαίνεται αφενός ότι κατονομάστηκαν μόνο μερικοί από τους παρευρισκομένους και αφετέρου ότι ο παραπονουμένος στη μαρτυρία του δεν κατονόμασε τα πρόσωπα που περιλήφθηκαν στον κατάλογο. Ο αστυνομικός στον οποίο έγινε η καταγγελία κατάθεσε ότι επισκέφθηκε τα πρόσωπα τα ονόματα των οποίων είχαν αναγραφεί στον κατάλογο, αλλά κανένας δε συμφώνησε να προβεί σε κατάθεση, άλλοι διότι ήταν απρόθυμοι να αναμειχθούν στη διαμάχη κατηγορουμένου-παραπονουμένου και άλλοι γιατί, όπως είπαν, δεν είδαν τίποτε. Δεν προσδιορίστηκαν τα πρόσωπα που επισκέφθηκε ο αστυνομικός, ούτε δόθηκαν λεπτομέρειες για τους λόγους άρνησης του καθενός από τους ανακριθέντες να προβούν σε κατάθεση.

Οι εκδοχές του εφεσείοντα και του παραπονουμένου ως προς το τί είχε διαμειφθεί μεταξύ τους την ημέρα εκείνη ήταν εκ διαμέτρου αντίθετες. Ο παραπονουμένος ισχυ-

ρίστηκε ότι ο κατηγορούμενος τον προσήγγισε με τρόπο εριστικό και διατύπωσε αισχρότητες εναντίον της συζύγου του σε επήκοο των παρευρισκομένων, εκδοχή που αν γίνει δεκτή, συνιστά, όπως είναι παραδεκτό και από το συνήγορο του εφεσείοντα, απρεπή συμπεριφορά στα πλαίσια του άρθρου 188 (δ) του Κεφ. 154. Το επεισόδιο αποτελούσε συνέχεια προηγούμενου επεισοδίου μεταξύ των δυο στις 23/4/89, όπως είπε ο παραπονούμενος, και νέα απρεπή πρόκληση εκ μέρους του. Αντίθετα ο εφεσείων κατάθεσε ότι η συνάντηση στο καφενείο την ημέρα εκείνη δε σημαδεύτηκε από οποιοδήποτε επεισόδιο. Όχι μόνο δε συμπεριφέρθηκε προκλητικά προς τον παραπονούμενο, όπως κατάθεσε, αλλά προσπάθησε να κατευνάσει προηγούμενη έριδά τους με σκοπό να εξομαλύνει τις σχέσεις τους.

Οι τρεις μάρτυρες της υπεράσπισης κατάθεσαν ότι ήταν μεταξύ των θαμώνων του καφενείου κατά τον κρίσιμο χρόνο και υποστήριξαν την εκδοχή του εφεσείοντα. Συγχρόνως αρνήθηκαν ότι τους ζητήθηκε από το συγκεκριμένο ή οποιοδήποτε αστυνομικό όργανο να δώσουν κατάθεση για τα διαδραματισθέντα.

Το πρωτόδικο δικαστήριο, μετά από ανακεφαλαίωση της μαρτυρίας, κατέληξε στο εξής συμπέρασμα ως προς την αξιοπιστία των μαρτύρων της υπεράσπισης:-

"Και οι τρεις ενορχηστρωμένα αρνήθηκαν ότι τους είχε πλησιάσει οποιοσδήποτε αστυνομικός για να δώσουν κατάθεση για το επεισόδιο εφόσον ήταν αυτόπτες μάρτυρες και τούτο σε αντίθεση με τη δήλωση του Μ.Κ.3 ανακριτή της υπόθεσης."

Η πρώτη διαπίστωση είναι ότι το εύρημα για την ενορχήστρωση της μαρτυρίας των τριών μαρτύρων αποτελεί υπόθεση η οποία δεν τεκμηριώνεται από τη μαρτυρία. Η σύμπτωση της μαρτυρίας δυο ή περισσότερων μαρτύρων δεν καταδεικνύει αφεαυτής προμελετημένη ενέργεια. Και οι τρεις αρνήθηκαν οποιαδήποτε προσυεννόηση μεταξύ τους για το περιεχόμενο της μαρτυρίας τους.

Η δεύτερη διαπίστωση η οποία προκύπτει, απ' ότι έχει σημειωθεί, είναι ότι η μαρτυρία του αστυνομικού ως προς τα πρόσωπα τα οποία είχε επισκεφθεί είναι αόριστη. Δεν κατάθεσε ότι επισκέφθηκε τους συγκεκριμένους μάρτυρες ή ότι οποιοσδήποτε από αυτούς αρνήθηκε να δώσει κατάθεση. Το κενό αυτό στη μαρτυρία της Κατηγορίας δε μπορεί να πληρωθεί με την υπόθεση που φαίνεται να έκαμε το πρωτόδικο δικαστήριο ότι εφόσον οι μάρτυρες ήταν ομολογουμένως μεταξύ των θαμώνων του καφενείου έπρεπε να ήταν και μεταξύ των προσώπων που συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο του παραπονουμένου και στη συνέχεια μεταξύ των προσώπων που επισκέφθηκε ο αστυνομικός. Η διαπίστωση αυτή καθιστά τρωτό το εύρημα του πρωτόδικου δικαστηρίου για την ύπαρξη αντίφασης μεταξύ της μαρτυρίας των μαρτύρων της υπεράσπισης και του αστυνομικού. Συνεπώς βρισκόμεθα αντιμέτωποι με τη διαπίστωση εσφαλμένης καθοδήγησης του δικαστηρίου ως προς την υφή της ενώπιόν του μαρτυρίας. Η διαπίστωση αντιφάσεων μεταξύ της μαρτυρίας δυο ή περισσότερων μαρτύρων εκεί που δεν τεκμηριώνεται, συνιστά εσφαλμένη καθοδήγηση ως προς τα γεγονότα, όπως υποδεικνύεται και στην πρόσφατη απόφασή μας *Χριστοφόρου ν. Αστυνομίας* (1990) 2 Α.Α.Δ. 250.

Οι επιπτώσεις από την εσφαλμένη αυτή καθοδήγηση στον προσδιορισμό των πρωτογενών γεγονότων ήταν αποφασιστικής σημασίας για την ετυμηγορία του δικαστηρίου. Αυτό καταφαίνεται από τα τελικά συμπεράσματα του δικαστηρίου ως προς την αξιοπιστία του κατηγορουμένου και των μαρτύρων του:-

"Απορρίπτω κάθε αντίθετη θέση που υποστήριξε ο κατηγορούμενος και οι μάρτυρές του που είχαν ενορχηστρωμένες θέσεις και τούτο για να υποστηρίξουν τις θέσεις του κατηγορουμένου ενώ αρνήθησαν να δώσουν κατάθεση στον Μ.Κ.3 ανακριτή της υπόθεσης που είχαν κάθε καθήκον και υποχρέωση να βοηθήσουν το έργο της αστυνομίας για τη διερεύνηση της υπόθεσης. Αντί τούτου κατά τον ουσιώδη χρόνο που τους επλησίασε ο Μ.Κ.3 τήρησαν σιγή ιχθύος και ή αρνήθησαν να καταθέσουν οι Μ.Υ. 1, 2 και 3 πλην μόνο κατέφθασαν στο

Δικαστήριο με ενορχηστρωμένες θέσεις στην προσπάθειά τους να βοηθήσουν τον κατηγορούμενο προς τούτο απαλείφοντας οτιδήποτε από τις δηλώσεις του κατηγορουμένου που είχε γίνει τον ουσιώδη χρόνο που θα μπορούσε να τον οδηγήσει σε καταδίκη." 5

Η εκδοχή του εφεσείοντα απορρίφθηκε σε συνδυασμό και σε συνάρτηση με τη μαρτυρία των μαρτύρων της υπεράσπισης και η κρίση των δυο πτυχών της υπεράσπισης δε μπορεί εύλογα να διαχωριστεί. Το πρωτόδικο δικαστήριο θα μπορούσε βέβαια, ενόψει της μαρτυρίας του παραπονομένου, να καταλήξει σε καταδικαστική ετυμηγορία αν η μαρτυρία κρινόταν μέσα στο σωστό πλαίσιο και η ετυμηγορία του δικαστηρίου δεν ήταν επιρρεπής σε ακύρωση λόγω της εσφαλμένης καθοδήγησης που έχει προσδιοριστεί. 10 15

Ο παραμερισμός της ετυμηγορίας του δικαστηρίου δεν επιβάλλει αυτόματα και την απαλλαγή και αθώωση του εφεσείοντα από το Εφετείο. Μας παρέχεται εξουσία να διατάξουμε την επανεκδίκαση της υπόθεσης. Οι αρχές που διέπουν την άσκηση της διακριτικής μας ευχέρειας σ' αυτό τον τομέα επεξηγήθηκαν σε σειρά αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου. (Βλ. μεταξύ άλλων *Pierides v. Republic* (1971) 2 C.L.R., 263, *Ekdotiki Eteria Kosmos Press Ltd and Another v. The Police* (1984) 2 C.L.R., 121, *Τροουλιάς ν. Δημοκρατίας*, (1989) 2 Α.Α.Δ. 258 και *Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας ν. Χριστοδούλου*, (1990) 2 Α.Α.Δ. 250. 20 25

Οι σχετικές αρχές συνοψίζονται στην υπόθεση *Charalambous v. Republic* (1985) 2 C.L.R. 97, όπου διατυπώνεται η θέση ότι:- 30

"Where as in this case, the conviction is quashed because of a faulty direction, the case for a retrial is invariably strong provided, of course, the evidence before the Court could, on a proper direction ground a conviction, as it was indeed the case before the Assize Court." 35

Σε μετάφραση:-

5 "Όπου, ως η παρούσα υπόθεση, η καταδίκη ακυρώνεται λόγω εσφαλμένης καθοδήγησης η θέση για επανεκδίκαση της υπόθεσης είναι απαρέγκλιτα ισχυρή, δεδομένου βέβαια, ότι η μαρτυρία ενώπιον του δικαστηρίου μπορούσε, αν παρείχετο ορθή καθοδήγηση, να θεμελιώσει την καταδίκη όπως ήταν η περίπτωση στην υπόθεση ενώπιον του Κακούργιοδικείου."

10 Η επανεκδίκαση δεν είναι ούτε πρέπει να καταλήγει σε μέσο για την παροχή δεύτερης ευκαιρίας στην Κατηγορία να αποδείξει την υπόθεση. Η νομολογία διαφωτίζει ως προς τους παράγοντες οι οποίοι λαμβάνονται υπόψη στην άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου. Η τελική απόφαση εξαρτάται από την εξισορρόπηση δύο εξί-
15 σου ουσιωδών παραγόντων για την απονομή της δικαιοσύνης: την ευχερή διασφάλιση των συμφερόντων του κατηγορουμένου που συνηγορούν κατά κανόνα υπέρ της αποφυγής της δυσχέρειας αντιμετώπισης δεύτερης δίκης, αφενός, και των συμφερόντων του δημοσίου για την απο-
20 τελεσματική εφαρμογή του νόμου, αφετέρου.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ετυμολογία του δικαστηρίου κρίθηκε τρωτή λόγω εσφαλμένης καθοδήγησης και συνεκτιμώντας το σύνολο των σχετικών γεγονότων στο πλαίσιο των αρχών που διέπουν την άσκηση της διακριτικής μας ευχέρειας, καταλήγουμε ότι δικαιολογείται η επανεκδίκαση της υπόθεσης από άλλο μέλος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού, η οποία ελπίζεται ότι θα διεξαχθεί το συντομότερο.

30 Η έφεση επιτρέπεται. Η καταδίκη ακυρώνεται και διατάσσεται η επανεκδίκαση της υπόθεσης από άλλο μέλος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού.

Η έφεση επιτρέπεται.